

Хроніка наукового життя

О.В.Кеба, І.М.Конет, Л.А.Онуфрієва

Наукова діяльність Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка у 2011 році

Науково-дослідна, дослідно-експериментальна та пошукова робота є пріоритетним напрямом діяльності колективу університету та базовим елементом забезпечення фундаментальної підготовки майбутніх фахівців. Вона організовується відповідно до вимог Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про наукову і науково-технічну діяльність” і “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки”, Державної національної програми “Освіта. Україна XXI століття”, Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, рекомендацій президій НАН України і НАПН України та регламентується комплексом нормативно-правових і інструктивних документів Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Науково-дослідна робота Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка здійснюється за такими пріоритетними напрямками:

- фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України та сталого розвитку суспільства і держави;
- інформаційні та комунікаційні технології;
- раціональне природокористування;
- науки про життя, нові технології профілактики;
- нові речовини і матеріали.

З 2 січня 2007 року по 31 грудня 2009 року в університеті виконувались 3 фундаментальні держбюджетні теми. Із державного бюджету на виконання запланованих (продовжуваних) тем було виділено 704,0 тис. грн.

1. *НДР “Інноваційні технології формування фахівця в умовах особистісно орієнтованого навчання та ступеневої освіти”* (Реєстраційний №0107U004349).

Керівник – П.С.Атаманчук, доктор педагогічних наук, професор, академік АН ВО України, завідувач кафедри методики викладання фізики та дисциплін

технологічної освітньої галузі.

Отримані результати:

Теоретичне обґрунтування та технологічна інтерпретація концепції цілеспрямованого управління якістю підготовки майбутніх фахівців з акцентом на особистісно-орієнтоване навчання та ступеневу освіту.

Узагальнені результати наукового дослідження відображено у монографіях, навчальних і методичних посібниках, науково-методичних збірниках, наукових статтях, захищених і підготовлених до захисту дисертаційних роботах тощо, орієнтованих на ступеневу освіту, яка здійснюватиметься на основі використання цільових освітньо-професійних програм.

Результати дослідження апробовано шляхом проведення й участі у міжнародних, всеукраїнських, регіональних і міжвузівських науково-методичних конференцій, впроваджені в навчальний процес середніх та вищих навчальних закладів.

2. НДР “Теорія та розробка технології моніторингу та менеджменту екосистем НПП “Подільські Товтри” (Ресстраційний №0107U004350).

Керівник – Л.С.Балашов, доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри біології та методики її викладання.

Отримані результати:

Розроблено теоретичні і практичні обґрунтування технології моніторингу та менеджменту екосистем НПП “Подільські Товтри”.

Узагальнені результати наукового дослідження відображено у монографіях, навчальних і методичних посібниках, науково-методичних збірниках, наукових статтях, захищених і підготовлених до захисту дисертаційних роботах, спрямованих на природоохоронну та ресурсозберігаючу концепції збереження і відтворення екосистем, угруповань, видів флори і фауни, ландшафтів природо заповідної території.

Результати дослідження апробовано шляхом проведення й участі у міжнародних, всеукраїнських, регіональних і міжвузівських науково-методичних конференцій та впроваджені в навчальний процес середніх та вищих навчальних закладів, рекомендації, експертні висновки, програми з охорони природи.

3. НДР “Створення пристроїв мікро- та оптоелектроніки на основі напівпровідникових халькогенідів” (Ресстраційний №0107U004351).

Керівник – Ц.А.Криськов, кандидат фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри фізики.

Отримані результати:

Теоретичні результати:

- Виконано розрахунки числових значень константи рівноваги для оцінки оптимальних температурних умов синтезу сполук.

- Оцінено можливість впливу магнітних домішок (марганець) на зміну магнітної сприйнятливості сполук для здійснення фазових переходів другого роду (елементів пам’яті).

- Оцінено температуру переходу у фазу спінового скла.

- Оцінено умови зміни основних оптичних характеристик сполук. Експериментальні результати:
 - Створено технологічне обладнання для проведення всіх підготовчих та основних робіт з синтезу напівпровідникових сполук. Відпрацьовано технологічні прийоми та температурні умови синтезу сполук стехіометричного складу, їх твердих розчинів та легованих різними домішками. Показано змогу зміни основних оптичних параметрів шляхом варіацій температурних умов синтезу та швидкості охолодження сполук.
 - Фаза спінового скла отримано при температурах від 8 до 12 К. Здійснено перехід “діамагнетик-парамагнетик-феромагнетик”.
 - Розроблено технології:
 - Синтезу сполук методом прямого сплавлення з примусових перемішуванням компонентів. Метод хімічного транспорту доцільно застосовувати лише у випадку легування домішками, що мають значно вищу температуру плавлення, ніж сполука.
 - Осадження тонких плівок доцільно виконувати методом термічного осадження. Отримані плівки достатньої однорідності на діелектричних (кварц, скло, ВаF₂), напівпровідникові (кремній, германій) та металеві (нікель, сталь) підкладки.
- До розробки зазначених НДР було залучено 28 осіб, у тому числі 2 доктори наук, професори і 9 кандидатів наук, доцентів.
- По завершенні 3-ох зазначених вище держбюджетних тем у 2009 році конкурсний відбір пройшли 3 держбюджетні теми (наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України №686 від 22.07.2009 року), які виконуються з 2 січня 2010 року по 31 грудня 2012 року.
- На виконання науково-дослідних проєктів упродовж 2010–2012 років із державного бюджету було виділено 877,0 тисяч гривень.
1. **НДР “Управління процесами формування фахових компетентностей майбутніх учителів фізико-технологічного профілю в умовах євроінтеграції”** (Реєстраційний №0110U002856).
- Керівник – П.С. Агаманчук, доктор педагогічних наук, професор, академік АН ВО України, завідувач кафедри методики викладання фізики та дисциплін технологічної освітньої галузі.
- Отримані результати за 2010–2011 рр.:
- на наукових конференціях, симпозиумах, круглих столах проведено апробацію результатів дослідження та здійснено впровадження результатів дослідження в навчальний процес у Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка та у вітчизняних і зарубіжних ВНЗ-партнерах.
 - теоретично обґрунтовано концепцію управління якістю навчально-пізнавальної діяльності майбутніх фахівців;
 - розроблено інноваційні технології компетентнісно-світоглядного становлення майбутнього вчителя фізики;
 - впроваджено (Україна, Болгарія, Росія, Словаччина, Молдова) техно-

логічні схеми створення цільових освітньо-професійних програм підготовки майбутнього фахівця;

- спроектовано дидактичну модель управління дієюю (на компетентнісному та світоглядному рівнях) фаховою підготовкою майбутніх учителів природознавчо-математичної та технологічної освітніх галузей на засадах впровадження особистісно орієнтованих, пошуково-креативних схем навчання, відповідно до вимог двоступеневої освіти (бакалавр, магістр);

- створено інноваційні сценарії орієнтування навчального процесу (в аспектах методології, методик та технологій) на досягнення прогнозованих (за критеріями найвищої цінності) професійних якостей майбутнього фахівця.

За результатами досліджень авторським колективом (П.С.Атаманчук, О.І.Ляшенко, В.В.Мендерещкий, О.М.Ніколаєв) опубліковано 2 підручники для студентів вищих навчальних закладів:

“Методика і техніка навчального фізичного експерименту в основній школі” (Кам’янець-Подільський: К-ПНУ, 2010. – 292 с. – 17 ум. друк. арк.).

“Методика і техніка навчального фізичного експерименту в старшій школі” (Кам’янець-Подільський: К-ПНУ, 2011. – 420 с. – 24,4 ум. друк. арк.) та низку навчальних і навчально-методичних посібників.

2. НДР **“Проблеми історії Поділля середини XVII – початку XX ст.: джерелознавчий та історіографічний аспекти”** (Реєстраційний №01OU002857).

Керівник – С.А.Копилов, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри всесвітньої історії, декан історичного факультету.

Отримані результати за 2010–2011 рр.:

Наукова новизна отриманих результатів зумовлена: а) постановкою актуальної джерелознавчої та історіографічної проблеми; б) з’ясуванням досягнень істориків, а також дискусійних і недосліджених аспектів даної історіографічної теми; в) вперше проведеним всебічним аналізом історіографічних джерел (зокрема праць вчених-істориків, матеріалів їх творчої лабораторії), що дозволяє виявити головні тенденції наукового пошуку та реконструювати історіографічний та джерелознавчий процес на Поділлі; г) проведенням редагування і підготовки до друку монографії М.Б.Петрова “Кам’янець-Подільський у XV–XVII ст.: проблеми соціально-економічного, етнічного, демографічного й історико-топографічного розвитку” (30 др. арк.), переважна більшість матеріалів джерельної бази якої вводиться до наукового обігу вперше; д) виявленням і дослідженням у приватних колекціях подільських печаток кінця XVIII – початку XX ст.; е) віднайденням і систематизацією масиву документальних листівок із видами Кам’янця-Подільського кінця XIX – початку XX ст. із музейних, архівних і приватних зібрань України та Російської Федерації; є) виконанням порівняльного аналізу і підготовкою до друку описів Поділля кінця XVIII – початку XIX ст. Карла Екстера із фондів відділу рукописів Російської національної бібліотеки та Держархіву Хмельницької області.

- вперше проведено всебічний аналіз значної кількості історіографічних джерел, що дозволило виявити головні тенденції наукового пошуку й рекон-

струювати історіографічний і джерелознавчий процес у розвитку історичної науки на Поділлі;

- здійснено редагування і підготовку до друку монографії М.Б.Петрова “Місто Кам’янець-Подільський у XV–XVII ст.: проблеми соціально-економічного, етнічного, демографічного й історико-топографічного розвитку” (30 др. арк.), переважна більшість матеріалів джерельної бази якої вводиться до наукового обігу вперше;

- виявлено і систематизовано масив документальних листівок із видами Кам’янця-Подільського кінця XIX – початку XX ст. із музейних, архівних і приватних збірань України та Російської Федерації;

- здійснено порівняльний аналіз і підготовку до друку описів Поділля кінця XVIII – початку XIX ст. Карла Екстера із фондів відділу рукописів Російської національної бібліотеки та Держархіву Хмельницької області;

- проведено дослідження рукопису “Ведомость городам, местечкам, селениям и деревням Подольской губернии... 1830 г.” із фондів відділу рідкісної книги Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

- сформовано збірник джерел з історії Кам’янця та його околиць середини XVII ст.

Наукове значення одержаних результатів полягає у перспективі їх використання для створення узагальнюючих праць з історії Поділля нового часу, джерелознавства історії України та збірника джерел з історії Кам’янця та його околиць середини й другої половини XVII ст.; у розробці навчальних курсів і спецкурсів з джерелознавства історії України, історичного краєзнавства, а також у навчальному процесі при викладанні нормативних курсів української історіографії, джерелознавства історії України, спеціальних історичних дисциплін.

Основні положення і результати другого етапу дослідження узагальнено у наукових виданнях: Описи Подільської губернії кінця XVIII–початку XIX ст. / Укладачі, автори вступної статті С. А. Копилов, А. Б. Задорожнюк. – Кам’янець-Подільський: Аксіома, 2011. – 124 с. (10,4 др. арк.); Смолій В., Степанков В. Петро Дорошенко. Політичний портрет: наукове видання / НАН України. Ін-т історії України. – К.: Темпора, 2011. – 632 с. (51,2 др. арк.), а також у 12 статтях в академічних часописах і збірниках матеріалів наукових конференцій (10,5 др. арк.). Загальний обсяг публікацій, які опубліковані за матеріалами досліджень, становить 71,7 др. арк.

3. *НДР “Дослідження сучасного стану стилістичної системи української мови як національної”* (Ресстраційний №0110U002858).

Керівник – Л.М.Марчук, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови.

Отримані результати за 2010–2011 рр.:

- досліджено функціональний аспект фразеологічних одиниць у поетичному мовленні;

- з’ясовано шляхи введення їх у поетичний текст, взаємозумовленість з контекстом і трансформаційні процеси, які сприяють їх актуалізації;

- здійснено ідеографічний опис фразем західноподільських говірок на позначення явищ, ознак та процесів, пов'язаних із життям та діяльністю людини;
- визначено різні типи відношень між фраземами українського діалектного континууму, що свідчить про розгалужену систему синонімії та варіативність у фраземіці.

Отримані результати відображено у монографіях: Маркітантов Ю. О. Фразеологія в східнослов'янському поетичному мовленні / Ю. О. Маркітантов. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. – 148 с.; Коваленко Н. Д. Фаземіка говірок Західного Поділля / Н. Д. Коваленко. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2011. – 176 с.; навчальних посібниках з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України: Марчук Л. М. Основи термінознавства: навчальний посібник / Л. М. Марчук, О. А. Корпусь, А. С. Попович. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2011. – 224 с. (13,02 ар.); Марчук Л. М. Види лінгвістичного аналізу в поясненнях та взірцях: навчальний посібник / Л. М. Марчук, Б. О. Коваленко, Н. М. Дзюбак та ін. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2011. – 98 с. (5,7 ар.); Коваленко Н. Д. Слова з язика, як бджоли з вулика. Матеріали до словника народних порівнянь подільських і волинських говірок Хмельниччини: навчальний посібник / Н. Д. Коваленко. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький, 2011. – 144 с. (8,37 ар.).

Проведення наукових досліджень в університеті організаційно забезпечують вчена рада, ректорат, рада молодих вчених, студентське наукове товариство, а також такі підрозділи, як науково-дослідний сектор та відділ аспірантури і докторантури, деканати і вчені ради факультетів, 49 кафедр, 11 науково-дослідних Центрів, 25 науково-дослідних лабораторій, 18 наукових шкіл тощо.

Науково-дослідні Центри:

- Центр мовознавчих студій Інституту української мови НАН України;
- Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України;
- Центр регіональних досліджень;
- Науково-виробничий центр “Фізична лабораторія”;
- Соціологічний центр;
- Центр дослідження природи Поділля;
- Центр огієнкознавства;
- Міжнародний науковий центр досліджень історії Центральної та Східної Європи;
- Науково-дослідний центр “Револуція в суспільному житті України: проблеми методології, історії та історіографії”;
- Міжнародний науковий центр досліджень історії образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва й архітектури;
- Центр Європейської інформації (на базі наукової бібліотеки університету).

Науково-дослідні лабораторії:

- лабораторія археології;
- лабораторія напівпровідників;

- лабораторія управління навчально-пізнавальною діяльністю;
- лабораторія етнології;
- лабораторія літературного краєзнавства;
- лабораторія психологічного консультування і тренінгу;
- науково-дослідна лабораторія теорії і методики фізичного виховання та спортивного тренування;
- лабораторія організаційної психології;
- лабораторія історії соціально-педагогічної освіти України;
- лабораторія з визначення ефективності праці; лабораторія екології;
- лабораторія “Жанри і стилі в історико-літературному процесі”;
- лабораторія теоретико-методологічних засад дошкільного виховання і початкової освіти;
- лабораторія “Гендерні профілактично-оздоровчі технології фізичного виховання та реабілітації”;
- лабораторія психології навчання;
- лабораторія “Дидактика історії”;
- лабораторія діалектологічних досліджень;
- лабораторія з дослідження актуальних проблем трансформаційної економіки; лабораторія новітніх освітніх технологій;
- лабораторія “Історія, теорія і практика музичної інструментально-виконавської освіти”;
- навчальна лабораторія мультимедійних засобів та медіадизайну;
- навчально-наукова лабораторія “Фізика наносистем”;
- навчально-наукова лабораторія “Сучасні проблеми енергетики”;
- навчально-наукова лабораторія педагогіки і психології вищої школи;
- навчально-наукова лабораторія психології здоров’я;
- навчально-наукова лабораторія тактики підрозділів інженерних військ;
- навчально-наукова лабораторія інженерно-технічного (технічного) забезпечення дій військ (сил);
- навчально-наукова лабораторія управління частинами та підрозділами інженерних військ).

У діяльності вищого навчального закладу важливою складовою є науково-дослідна робота. Основну роль при цьому відіграють наукові школи, сформовані на факультетах нашого університету.

Наукова школа – форма організації колективної наукової праці викладачів і співробітників ВНЗ під керівництвом лідера школи, як правило, відомого вченого. Характеризується єдиною дослідною програмою, спільністю наукових поглядів і стилю наукової діяльності в конкретній галузі науки. Лідер є автором програмної концепції – основи для вирішення наукових проблем.

На цей час в університеті функціонує 18 наукових шкіл:

1. *Аграрна історія України* (засновано у 1992 році)

Співкерівники: кандидат історичних наук, професор, І.В.Рибак; доктор історичних наук, професор В.В.Нечитайло.

Учасниками наукової школи опубліковано понад 250 праць (монографій, навчальних та методичних посібників, статей, матеріалів і тез конференцій).

2. Актуальні проблеми українського мовознавства та лінгводидактики (засновано у 1996 році)

Керівник: доктор філологічних наук, професор Л.М.Марчук.

Опубліковано 5 монографій, 20 навчальних посібників; записано, систематизовано й опрацьовано діалектний матеріал досліджуваного ареалу до Лексичного атласу української мови, Загальнослов'янського лінгвістичного атласу та Словника подільських говірок; опубліковано понад 500 статей, у тому числі в зарубіжних виданнях.

3. Аналітичні та якісні методи в теорії еволюційних рівнянь (засновано у 1993 році)

Керівник: доктор фізико-математичних наук, професор Ю.В.Теплінський.

Здійснено понад 600 публікацій, серед яких 11 наукових монографій, понад 70 навчальних посібників, понад 400 статей у наукових журналах і збірниках наукових праць, 100 – тези та матеріали доповідей на конференціях.

4. Археологія Поділля та Південно-Східної Волині (засновано у 1984 році)

Співкерівники: кандидат історичних наук, професор Якубовський Василь Іванович; доцент Гуцал Анатолій Федорович.

- Відкрито та досліджено кургани доби праслов'ян поблизу с.Дорогоща Ізяславського району Хмельницької області; могильник IX–VII ст. до н.е. та поселення першої половини й середини I тис. н.е. біля с.Бернашівка Могилів-Подільського району Вінницької області, а також унікальний ювелірний комплекс кінця V – початку VI ст. н.е.;

- здійснено розкопки на території городища передскіфського часу у с.Рудківці, що у Новоушицькому районі Хмельницької області; на території болохівського міста Городища, руїни якого знаходяться навпроти села Теліженці Старосинявського району Хмельницької області й на території і околицях болохівського м.Гнійниця, що в Ізяславському районі біля с.Михнова;

- у межах Хмельниччини відкрито і досліджено підкурганні могильники скіфського часу VII–V ст. до н.е. поблизу сіл Малинівці, Колодіївка, Тарасівка, Теклівка, Шутнівці й Чабанівка (Кам'янець-Подільський район), околицях сіл Спасівка та Іванківці (Городоцький район).

5. Інтегральні методи математичного і комп'ютерного моделювання фізичних та інформаційних процесів (засновано у 1993 році)

Керівник: доктор технічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України А.Ф.Верлань.

- Розвиток інтегрального методу математичного моделювання динамічних систем;

- розробка та обґрунтування методів розв'язування прямих і зворотних задач дослідження електричних кіл; програмних засобів діагностики автономних джерел енергопостачання високотемпературної плазми; засобів кон-

тролю герметичності великогабаритних паливних резервуарів;

- розвиток теоретико-групового підходу в теорії подібності динамічних систем з використанням груп перетворень;
- створення високопродуктивної методики дослідження довгих ліній електропостачання.

6. Історичне краєзнавство та регіональні дослідження Правобережної України (засновано у 2002 році)

Керівник: доктор історичних наук, професор Л.В.Баженов.

- Здійснено фундаментальні дослідження історичного краєзнавства і регіональної історії, пам'яткознавства, біографістики, духовної культури Правобережної України XIX – початку XXI ст.;

• підготовлено й опубліковано 74 монографії та книги з проблем історичного краєзнавства і регіональної історії Правобережної України.

7. Історія української революції 1648–1676 рр. та Гетьманщини (друга половина XVII–XVIII ст.) (засновано у 1993 році)

Співкерівники: доктор історичних наук, професор, академік НАН України В.А.Смолій; доктор історичних наук, професор, В.С.Степанков.

Підготовлено 12 докторів історичних наук, 24 кандидати історичних наук, здійснено 2370 публікацій, у тому числі 93 монографії, 35 підручників і навчальних посібників, понад 2240 статей.

8. Літературний текст у контексті культури: проблеми реценції та інтерпретації (засновано у 1991 році)

Керівник: доктор філологічних наук, професор С.Д.Абрамович.

Опубліковано понад 700 праць, з них 16 монографій, 116 підручників, навчальних та методичних посібників, понад 500 наукових статей, у тому числі в зарубіжних виданнях.

9. Проблема традицій та новаторства в літературі: компаративні аспекти (засновано у 1998 році)

Керівник: доктор філологічних наук, професор М.Г.Кудрявцев.

- Наукова школа розгалужується у конкретних, індивідуальних дослідженнях, у центрі яких – проза, драматургія, поезія;

• краєзнавчий матеріал (Поділля, його культура, постаті) є однією із важливих ланок проблеми, яка відбита у публікаціях учасників школи;

• духовні та соціально-етичні фактори літератури розглядаються у світлі спадкоємності письменницьких поколінь, передачі естафети утвердження національно-християнських цінностей у літературі (Т.Шевченко, Леся Українка, І.Франко, С.Черкасенко, письменники шістдесятницького покоління: Л.Костенко, В.Стус, Б.Олійник тощо);

• проблеми типологічних підходів у національних літературах висвітлюються у розвідках професора М.Г.Кудрявцева “Достоевський і Франко”, “Достоевський і Винниченко”, “Олесь Гончар і Чингіз Айтматов”, “Микола Гоголь у національно-історичному контексті”, “Олександр Пушкін і Леся Українка” тощо.

10. *Проблеми естетичного виховання молоді засобами музики у школах різного типу навчання і вищих закладах освіти* (засновано у 2005 році)

Керівник: кандидат педагогічних наук, професор М.А.Печенюк.

Опубліковано понад 250 праць, з них 2 монографії, понад 200 статей, 15 навчальних посібників з грифом МОН України, 3 буклети, 2 програми, 5 методичних розробок.

11. *Психолого-педагогічне забезпечення навчально-корекційної і корекційно-виховної роботи з дітьми, які мають вади психофізичного розвитку* (засновано у 2003 році)

Керівник: доктор педагогічних наук, професор С.П.Миронова.

Опубліковано 86 наукових праць, з них 68 наукового і 18 навчально-методичного характеру, в тому числі: 1 монографія; 15 навчальних і навчально-методичних посібників, 5 з яких рекомендовано Міністерством освіти і науки України. Іншими учасниками школи опубліковано понад 80 наукових праць, з них: 1 навчально-методичний посібник, 4 методичні рекомендації, статті у фахових та навчально-методичних виданнях.

12. *Розвивальні й оздоровчі технології фізичного виховання та реабілітації* (засновано у 2003 році)

Керівник: доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор Г.А.Єдинак.

Здійснено понад 400 публікацій, серед яких 1 монографія, понад 20 навчальних посібників, 1 наукова брошура, понад 300 наукових статей у фахових виданнях і збірниках наукових праць, 50 – тези і матеріали доповідей на конференціях.

13. *Сучасні проблеми експериментальної психології* (засновано у 2002 році)

Керівник: доктор психологічних наук, професор А.І.Шинкарюк.

Здійснено 160 публікацій, серед яких 3 наукові монографії, 14 навчальних посібників, 95 статей у наукових журналах та збірниках наукових праць, 48 тези та матеріали доповідей на конференціях.

14. *Сучасні проблеми медико-біологічних дисциплін у вищих закладах освіти* (засновано у 1997 році)

Керівник: кандидат біологічних наук, професор П.Д.Плахтій.

Опубліковано 260 наукових праць, у т.ч. 4 монографії, 165 статей, 48 навчальних посібників, 32 брошур, методичних вказівок.

15. *Текст як основна одиниця комунікації* (засновано у 1997 році)

Керівник: доктор філологічних наук, професор П.І.Свідер.

Опубліковано понад 280 праць, у тому числі 5 монографій, 6 навчальних посібників, понад 200 статей у наукових журналах та збірниках наукових праць, 69 – тези та матеріали доповідей на конференціях.

16. *Теоретико-технологічні аспекти об'єктивізації контролю навчальної діяльності* (засновано у 1996 році)

Керівник: доктор педагогічних наук, професор П.С.Атаманчук.

• Ініційовано і проведено за тематикою досліджень наукової школи 4 все-

українських, 1 Міжнародну науково-методичну конференцію, міжнародний науковий симпозіум та 2 міжнародні наукові Інтернет-конференції;

- отримано Диплом Міністерства освіти і науки України на Міжнародній виставці “Освіта в Україні”;

- з 1999 року видається щорічний науково-методичний збірник, внесений до переліку фахових видань ВАК України;

- опубліковано 2 підручники, понад 10 монографій, понад 40 навчально-методичних посібників, збірників задач і вправ з грифами МОН України.

17. *Теорія наближень* (засновано у 1970 році)

Керівник: кандидат фізико-математичних наук, професор В.О.Гнатюк.

- Для задачі найкращої рівномірної апроксимації неперервного багатозначного відображення та задачі найкращої одночасної апроксимації кількох елементів:

- встановлено загальні властивості функціоналу та оператора найкращого наближення; необхідні, достатні умови і критерії екстремального елемента та екстремальної послідовності; співвідношення двоїстості для узагальненої проблеми моментів та побудовано чисельні методи її розв’язування;

- доведено теореми існування та єдиності екстремального елемента;

- отримано співвідношення двоїстості; точні порядкові оцінки наближення $\bar{\psi}$ – інтегралів періодичних функцій сумами Рісса, Рогозинського, Зігмунда в метриці L_p ; асимптотично точні рівності для величин, що характеризують сумісне наближення класів “диференційованих” функцій лінійними середніми частинних сум Фур’є; точні рівності для верхніх граней відхилень лінійних комбінацій згорток з відомими ядрами від тригонометричних многочленів у різних метриках;

- розроблено ефективні чисельні методи їх розв’язання;

- розглянуто різні аспекти сумісного наближення функцій та їх похідних;

- побудовано чисельні методи розв’язування задачі опуклого програмування в лінійному нормованому просторі.

18. *Україна наприкінці XIX ст. – у 30-х рр. XX ст.* (засновано у 2001 році)

Керівник: доктор історичних наук, професор О.М.Завальнюк.

Учасниками наукової школи опубліковано понад 400 праць (монографій, навчальних посібників та методичних посібників, статей, матеріалів і тез конференції).

Визначними досягненнями історичної науки є напрацювання співробітників *Центру дослідження історії Поділля* Інституту історії України НАН України при Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка і членів наукової школи “Історичне краєзнавство та регіональні дослідження Правобережної України” (директор Центру і науковий керівник школи – академік УАІН, член-кореспондент Міжнародної слов’янської академії наук, доктор історичних наук, професор Л.В.Баженов). Співробітниками Центру у 2011 р. опубліковано 5 монографій, 19 книг і брошур, 9 наукових збірників,

3 документальних видання, 6 навчальних посібники, 4 періодичних видання, 5 авторефератів, 212 наукових статей; їх загальний обсяг 905,5 друк. арк. Колектив Центру практикує видання навчальних посібників в електронній версії з метою їх використання студентами та учнями в комп'ютерних класах або на персональних комп'ютерах. Прикладом може слугувати електронне видання на компактдисках під грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України працівником Центру, професором Ю.А.Хоптяром навчальних посібників "Етнологія" (Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2011) та "Історична термінологія" (Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2011).

У межах діяльності *Центру мовознавчих студій* (керівник – Л.М.Марчук, д.ф.н., професор) досліджувалися функціональні аспекти фразеологічних одиниць у поетичному мовленні; з'ясовувалися шляхи введення їх у поетичний текст, взаємозумовленість з контекстом і трансформаційні процеси, які сприяють їх актуалізації; здійснено ідеографічний опис фразем західноподільських говірок на позначення явищ, ознак та процесів, пов'язаних із життям та діяльністю людини; визначено різні типи відношень між фраземами українського діалектного континууму, що свідчить про розгалужену систему синонімії та варіативності у фраземіці.

Плідно працює *Центр дослідження природи Поділля*, основним завданням якого є вивчення флори та фауни природи Поділля з метою збереження біорізноманіття. Проведено польові дослідження на території НПП "Подільські Товтри". Обстежено природні екосистеми (ліси, луки, степи, вапняково-кам'янисті відслонення, водні, болотні екосистеми). Проведено польове вивчення стану екосистем різного рівня трансформації, а також сформованих людиною культурних ценозів (полезахисні смуги, придорожні смуги), техногенні – кар'єри, відвали, сміттєзвалища тощо. Здійснено аналіз матеріалів управління охорони навколишнього середовища у Хмельницькій області. Проведено збір гербарію, колекцій мохів, фотографування та закладання пробних дослідних моніторингових площ. Викладачами кафедри, що беруть активну участь у роботі Центру, підготовлено та видано 82 наукових публікацій.

Співробітниками *Міжнародного наукового центру досліджень історії образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва й архітектури* (керівник – Н.О.Урсу, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва і реставрації творів мистецтва) здійснювали дослідження образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та архітектури Поділля. Було організовано та проведено II Міжнародну Інтернет-конференцію "Мистецька спадщина Поділля у контексті полікультурного європейського простору", у якій взяли участь всі викладачі кафедри, були запрошені науковці з вітчизняних вищих навчальних закладів, а також науковці із Польщі, Росії; Кам'янець-Подільський (26–28 жовтня 2011 р.). Співробітниками Центру, викладачами кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва і реставрації творів мистецтва захищено 3 кандидатських дисертації, здійснено понад 30 наукових публікацій, отримано

більше 10 перемог на Всеукраїнських творчих конкурсах і виставках, що засвідчено відповідними грамотами і дипломами.

Діяльність *науково-дослідної лабораторії історії соціально-педагогічної освіти* у 2011 р. була спрямована на забезпечення органічного поєднання освіти і науки, дослідження історіографії соціально-педагогічної освіти південно-західного регіону України, науково-методичне забезпечення навчально-виховного процесу у вищій школі. Діяльність лабораторії була спрямована на виконання дослідницьких завдань, пов'язаних із дослідженням таких напрямків: історії та філософії соціально-педагогічної освіти (завідувач лабораторії, кандидат педагогічних наук, доцент В.А.Гурський, кандидат педагогічних наук, доцент В.В.Присакар), освітньо-виховної діяльності Кам'янець-Подільського національного університету, як осередку освіти в Україні (завідувач кафедри педагогіки, кандидат педагогічних наук, доцент Т.Й.Франчук, кандидат педагогічних наук, доцент Е.І.Федорчук; кандидат психологічних наук, доцент В.І.Співак; завідувач кафедри, доктор педагогічних наук, професор С.П.Миронова, кандидат педагогічних наук, доцент Л.Б.Попова); педагогічних персоналій (кандидати педагогічних наук, доценти І.О.Кучинська, Т.І.Конькова); історії корекційної та соціальної педагогіки (завідувач кафедри логопедії і спеціальних методик кандидат психологічних наук, доцент О.В.Гаврилов, завідувач кафедри соціальної педагогіки та практичної психології, кандидат педагогічних наук, доцент Л.П.Мельник, старший викладач Ю.В.Сербалюк); розвитку дошкільного та шкільного інтегрованого та інклюзивного навчання дітей (завідувач кафедри дефектології, кандидат педагогічних наук, доцент О.М.Вержиховська, доктор педагогічних наук, професор С.П.Миронова, кандидати педагогічних наук, доцент І.Л.Рудзевич, асистент А.В.Козак), а також організацією науково-дослідницькою діяльністю студентів, магістрантів, аспірантів; рецензуванням авторефератів кандидатських та докторських дисертацій та наукових праць; наданням науково-методичної допомоги здобувачам з питань дослідження історії соціально-педагогічної освіти.

Члени лабораторії брали участь у роботі звітної наукової конференції викладачів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (квітень 2011 р.); Міжнародної науково-практичної конференції “Корекційна освіта: історія, сучасність та перспективи розвитку” (7–8 жовтня 2011 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція “Актуальні проблеми соціального захисту дезадаптованих дітей та молоді” (лютий 2011 р.); регіонального науково-практичного симпозіуму “Освітня діяльність Софії Русової в Україні” (травень 2011 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція “Проблеми девіантної поведінки: історія, теорія, практика” (травень 2011 р.) та інших.

У 2011 р. плідно працювала *лабораторія організаційної психології* (керівник – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології праці та управління закладами освіти В.М.Сич). Лабораторія виступила організатором на базі університету І Всеукраїнського конгресу з організаційної та економічної

психології “Актуальні проблеми розвитку організаційної та економічної психології в Україні”, який було проведено спільно з лабораторією організаційної психології Інституту психології ім. Г.С.Костюка НАПН України 29 червня – 2 липня 2011 р. Учасниками конгресу обговорювалися проблеми організаційної та економічної психології. Зокрема, було розглянуто питання щодо психології організаційного розвитку та управління змінами в організації, формування команди в організації, мотивації діяльності персоналу організації, професійного розвитку та професійної кар’єри в організації, організаційної ідентичності та відданості організації, організаційної культури, організаційного та соціально-психологічного клімату, ділового спілкуванні та переговорів в організації, професійного стресу та синдрому “професійного вигорання”, психологічної готовності менеджерів до професійно-управлінської діяльності, розробки та впровадження психолого-організаційних технологій, основних напрямків розвитку економічної психології, психологічних проблем державних доходів, психології грошей, психології підприємництва та підприємницької поведінки, конкурентноздатності організації, психології маркетингу та реклами, психологічних аспектів економічної соціалізації та економічної культури, психології безробіття та зайнятості. Працівниками лабораторії здійснено 29 публікацій, в тому числі 4 навчально-методичних посібники.

У 2011-му р. в університеті створено *Навчально-наукову лабораторію педагогіки і психології вищої школи* (керівник – кандидат психологічних наук, доцент О.В.Савицька). Розроблено документальну базу діяльності навчально-наукової лабораторії; підготовлено проекти угод про співпрацю з кафедрами практичної психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка та кафедрою педагогіки і психології Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. За результатами науково-дослідної роботи здійснено 28 наукових публікацій, зокрема 3 навчальних та навчально-методичних посібники, один із яких (Дуткевич Т. В. Психологія вищої школи: навч. посібник для студентів ВНЗ) – з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Ректорат, деканати факультетів і кафедр спільно з керівниками науково-дослідних центрів і лабораторій, наукових шкіл домоглися, щоб науково-дослідною роботою займався кожний науково-педагогічний працівник. Упродовж 2007–2011 років до науково-дослідної роботи залучалися всі штатні викладачі.

У середньому щорічно за останні три роки в університеті розроблялося 75 комплексних колективних і 448 індивідуальних теми. 3-поміж колективних НДР досліджувалося 3 держбюджетних теми і 3 госпдоговірних проекти.

Розробка індивідуальних науково-дослідних тем, яка здійснюється в другій половині робочого дня, передусім орієнтована на написання монографічних праць, навчальних посібників для вищої і загальноосвітньої школи та підготовку докторських і кандидатських дисертацій з найбільш актуальних тем розвитку науки і техніки.

*Динаміка участі штатних науково-педагогічних працівників
університету в науково-дослідній роботі*

Роки	Чисельність НПП за штатом	Кількість викладачів і аспірантів, які займаються НДР			Кількість колективних і індивідуальних НДР							
					Колективні				Індивідуальні			
		Всього	НПП	Аспіранти і докторанти	Всього	Комплексних (колективних)	З них держ-бюджетних	Господарських і грантових	Всього	з них пов'язані з:		
										Написанням монографій	Підготовкою докторських дисертацій	Підготовкою кандидатських дисертацій
2009	808	923	768	155	79	72	3	4	430	124	45	261
2010	799	930	766	164	88	73	3	4	447	126	53	268
2011	686	863	713	150	92	80	3	0	467	129	55	283

Описи найбільш ефективних розробок за 2007–2011 роки

Історія України. Підручник для 7 класу загальноосвітніх шкіл

Автори: В.А.Смолій, доктор історичних наук, професор, академік НАН України, В.С.Степанков, доктор історичних наук, професор, академік УАН.

У підручнику на сучасному науковому рівні з урахуванням загальноєвропейських тенденцій міститься систематичний виклад історії українського народу за доби середньовіччя. Висвітлюються особливості та еволюція його суспільно-політичного, господарського і духовного життя, його вірування та культурно-побутові традиції.

Біологія. Підручник для 7 класу загальноосвітніх шкіл

Автор: В.І.Соболь, викладач кафедри біології та методики її викладання.

У підручнику висвітлено основні поняття, пов'язані з будовою та життєдіяльністю живих організмів. Зосереджено увагу на особливостях будови клітини організмів із різних царств органічного світу, зокрема бактерій, рослин і грибів.

Принцип ступеневого розміщення навчального матеріалу дає учням можливість розглядати раніше вивчений матеріал на більш високому рівні. Навчальний матеріал наближений до реалій життя через використання типових об'єктів довкілля, мотивацію знань практичного значення, підбір ситуаційних завдань, опис класичних експериментів, розкриття ролі відомих учених тощо. Запитання та завдання зорієнтовані на вікові особливості семикласників і сприятимуть ґрунтовному засвоєнню ними навчального матеріалу.

Елементи інтерактивних технологій навчання фізики

Автори: П.С.Атаманчук, доктор педагогічних наук, професор, академік АН ВО України, Н.Л.Сосницька, кандидат педагогічних наук, професор, П.І.Самойленко, доктор педагогічних наук, професор.

У монографії зроблено акцент на інноваційних технологіях навчання фізики як в загальноосвітніх школах, так і навчальних закладах II–IV рівнів акредитації; розглянуто основні питання сучасних технологій навчання та технічних засобів їх реалізації; розроблено теоретичні основи та впроваджено технологічні схеми використання бінарних цільових програм професійного становлення майбутніх учителів фізики; розглянуті шляхи модернізації сучасного змісту фізики загальноосвітньої та професійної школи; запропоновано результативні схеми управління навчально-пізнавальною діяльністю тих, хто навчається.

Правобережна Україна наприкінці XVIII – на початку XIX ст.: тенденції розвитку і соціальні трансформації.

Автор: А.Г.Філінок, кандидат історичних наук, професор кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

У монографії, написаній на великій джерельній основі, вперше в українській історичній літературі комплексно висвітлено, що у результаті приєднання за другим і третім поділами Речі Посполитої до Росії Правобережна Україна, усі сфери її суспільного життя розвивалися на межі XVIII–XIX століть під впливом інкорпораційної політики російського самодержавства, яка втілювалася комплексом законодавчих, нормативно-правових актів, військово-політичного, адміністративно-територіального облаштування, впровадження російського управління, господарського освоєння, економічних перетворень, насадження кріпосницької системи, соціально-становий поділу населення та етносоціальних, духовно-релігійних та освітньо-культурних трансформацій.

Грунтовно розкрито джерелознавча основа, історіографія та найважливіші теоретичні положення проблеми, охарактеризовані події, факти, явища, проаналізовані сутність і тенденції соціальних трансформацій в Правобережжі, зумовлених реалізацією російським самодержавством курсу на його інкорпорацію в державне тіло імперії. Відтворено зміни геополітичного положення Правобережної України, заходи царизму щодо її територіально-правової уніфікації, тенденції і трансформаційні процеси в господарському житті, соціально-демографічній, класово-становій і національно-етнічній сферах, духовно-релігійному та національно-культурному житті його мешканців. Розвідка є конкретним прикладом повернення наукових зацікавлень до досі недослідженої проблеми. Призначена для наукових і науково-педагогічних працівників – фахівців вітчизняної історії, науково-дослідних студій, всіх, хто зацікавлений в об'єктивному з'ясуванні минулого українського народу.

Українська національна революція XVII ст. – К.: Видавничий дім “Києво-Могилянська академія”, 2009. – 447 с. (26 друк. арк.)

Автори: Смолій Валерій Андрійович, Степанков Валерій Степанович – академіки, професори, доктори історичних наук.

Монографія присвячена комплексному, всебічному аналізу основних проблем Української революції XVII століття, основний зміст якої складало відродження та утвердження Української держави. В роботі на основі найнови-

шої історичної літератури і великого комплексу документальних джерел реконструйовано панораму перебігу подій і обґрунтовано якісно нове бачення сутності революції як соціального явища, її хронологічних меж, періодизації, особливостей розвитку, місця та ролі в європейському революційному русі XVI–XVII ст. тощо. Розробка має важливе наукове, пізнавальне і практичне значення в умовах сучасного державотворення і формування цивілізованого суспільства в Україні.

Упродовж 2007–2011 рр. співробітниками університету одержано 24 патенти:

- Патент на корисну модель №30175 “Диференціатор”. Винахідники: А.М.Божок, В.В.Понеділок.

- Патент на корисну модель №31056 “Генератор аерозолю хімічних розчинів для піролізу тонких плівок”. Винахідники: І.Г.Орлецький, П.М.Горлей, О.М.Тимків, М.І.Микитюк.

- Патент на корисну модель №31056 “Диференціатор сигналів систем автоматики неелектричного типу”. Винахідники: А.М.Божок, В.В.Понеділок.

- Патент на корисну модель №40780 “Спосіб передпускового підігрівання двигуна внутрішнього згорання”. Винахідники: А.М.Божок, В.П.Кримський.

- Патент на корисну модель №41011 “Фрикційний варіатор”. Винахідники: А.М.Божок, В.А.Мельник.

- Патент на корисну модель №42615 “Регулятор частоти обертання”. Винахідники: А.М.Божок, В.М.Гераськін.

- Патент на корисну модель №43897 “Спосіб отримання однорідно легованих кристалів $A^{IV}B^{VI}$ ”. Винахідники: О.І.Власенко, С.М.Левицький, Ц.А.Криськов, А.А.Криськов.

- Патент на корисну модель №43898 “Спосіб отримання високооднорідно напівпровідникових матеріалів $A^{IV}B^{VI}$ ”. Винахідники: О.І.Власенко, С.М.Левицький, Ц.А.Криськов, А.А.Криськов.

- Патент на корисну модель №44670 “Пристрій для захисту двигуна внутрішнього згорання від аварій і токсичних режимів роботи”. Винахідники: А.М.Божок, В.М.Гераськін.

- Патент на корисну модель №45848 “Пристрій для множення сигналів”. Винахідники: А.М.Божок, В.П.Кримський.

- Патент на корисну модель №46522 “Повноповоротний захоплювально-зрізуючий пристрій лісозаготівельної машини”. Винахідники: В.А.Мельник, А.М.Божок.

- Патент на корисну модель №50294 “Транспортер для перевезення поранених, хворих і легкопошкоджуваних вантажів”. Винахідники: В.М.Гераськін, А.М.Божок.

- Патент на корисну модель №50603 “Пристрій для захисту дизелів армійських машин”. Винахідники: А.М.Божок, О.М.Воробйов, В.М.Гераськін.

- Патент на корисну модель №50613 “Пристрій для захисту систем опалення і водопостачання від розморожування”. Винахідники: А.М.Божок, В.П.Кримський.

• Патент на корисну модель №51393 “Пневматичний привід системи гальмування мобільно-енергетичного засобу”. Винахідники: А.М.Божок, В.П.Кримський.

• Патент на корисну модель №51407 “Автоматичний клинопасовий варіатор”. Винахідники: А.М.Божок, В.А.Мельник.

• Патент на корисну модель №51415 “Лічильник сипучих матеріалів”. Винахідники: А.М.Божок, В.А.Мельник.

• Патент на корисну модель №61732 “Пристрій для захисту опалення і водопостачання від розморожування”. Винахідники: А.М.Божок, В.П.Кримський.

• Патент на корисну модель №62164 “Спосіб регулювання частоти обертання привода землерийної машини”. Винахідники: А.М.Божок, В.А.Мельник.

• Патент на корисну модель №62175 “Диференціатор гідропневмомеханічних сигналів”. Винахідники: А.М.Божок, В.В.Понеділок.

• Патент на корисну модель №62909 “Гідравлічний привід системи гальмування мобільно-енергетичного засобу”. Винахідники: А.М.Божок, В.П.Кримський.

• Патент на корисну модель №63078 “Фрикційний варіатор”. Винахідники: А.М.Божок, В.А.Мельник.

• Патент на корисну модель №63111 “Регулятор частоти обертання привода землерийної машини”. Винахідники: А.М.Божок, В.А.Мельник.

• Патент на корисну модель №64213 “Двоїмпульсний регулятор частоти обертання дизеля”. Винахідники: А.М.Божок, В.А.Мельник.

Значна робота здійснюється в університеті в напрямку підготовки та видання наукової продукції. Загалом за результатами наукової діяльності колективом університету у 2007–2011 рр. опубліковано понад 12000 одиниць наукових і навчально-методичних праць. Серед публікацій 154 монографій, 6 підручників, 655 навчально-методичних видань у тому числі 90 з грифом МОН України, 262 збірники наукових праць.

Зросла кількість фахових видань університету, включених до переліку ВАК України як такі, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних досліджень: у 2008 році їх було 6, у 2009 р. – 9, у 2011 р. – 12.

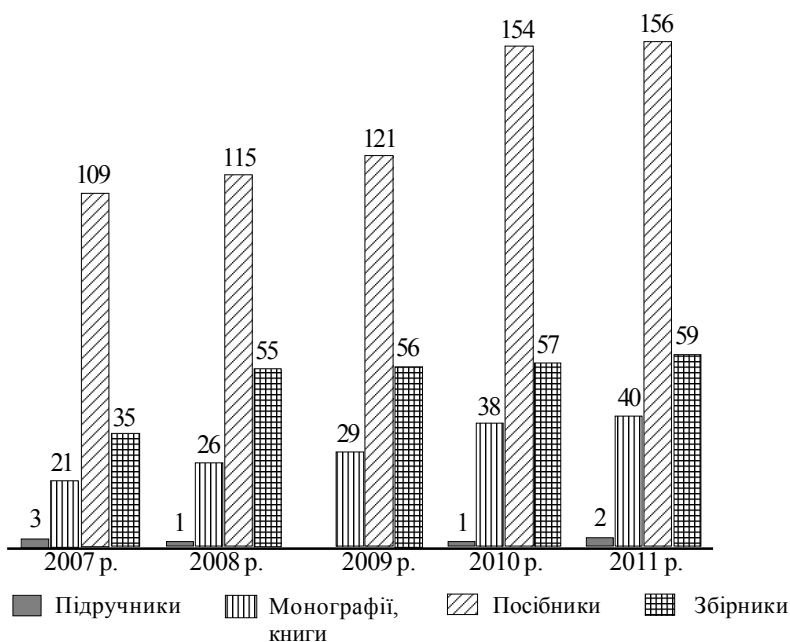
1. Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Науковий збірник: Серія історична та філологічна (Серія КВ №14576-3547 ПР від 11.11.2008 р.).

2. Освіта, наука і культура на Поділлі. Збірник наукових праць (Серія КВ №14577-3548 ПР від 11.11.2008 р.).

3. Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки (Серія КВ №14583-3554 ПР від 11.11.2008 р.).

4. Збірник наукових праць Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна (Серія КВ №14582-3553 ПР від 11.11.2008 р.).

5. Збірник наукових праць Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія соціально-педагогічна (Серія КВ №16217-4689 ПР від 17.12.2009 р.).

Динаміка опублікування підручників, монографій, посібників і збірок у 2007–2011 роках

6. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки (Серія КВ №14660-3631 ПР від 01.12.2008 р.).

7. Збірник наукових праць “Проблеми сучасної психології” (Серія КВ №14574-3545 Р від 11.11.2008 р.).

8. Математичне та комп’ютерне моделювання. Серія: Фізико-математичні науки (Серія КВ №14521-3492 Р від 25.06.2008 р.).

9. Математичне та комп’ютерне моделювання. Серія: Технічні науки (Серія КВ №14522-3493 Р від 25.06.2008 р.).

10. Збірник наукових праць “Педагогічна освіта: теорія і практика” (Серія КВ №15071-3643 Р від 24.04.2009 р.).

11. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки (Серія КВ №14663-3634 ПР від 01.12.2008 р.).

12. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров’я людини (Серія КВ №14580-3551 ПР від 11.11.2008 р.).

Вагомими є результати участі наших викладачів у конкурсах наукових проєктів. Так, на обласному конкурсі НДР у номінації “Фундаментальні НДР” дипломом Другого ступеня нагороджений доктор фізико-математичних наук,

професор І.М.Конет; дипломом Третього ступеня на обласному конкурсі НДР у номінації “Підручники і монографії” нагороджені доктори педагогічних наук, професори П.С.Атаманчук, В.В.Мендерещий та кандидат педагогічних наук, доцент О.М.Ніколаєв; на цьому ж конкурсі у номінації “Підручники і монографії” за працю “Шкільне краєзнавство” дипломом нагороджений доктор історичних наук, професор В.С.Прокопчук.

Науково-дослідна діяльність молодих учених та студентів

Координація науково-дослідної роботи молодих науковців і студентів здійснюється за координації Ради молодих учених і Студентського наукового товариства. У 2007–2011 рр. науково-дослідною та творчо-креативною роботою охоплено понад 4500 студентів університету, які працюють у 304 наукових гуртках і проблемних групах, 10 творчих групах при наукових школах, науково-дослідних центрах і лабораторіях, а також у колективах із розробки комплексних, колективних наукових проєктів; 9 студентів брали участь у розробці держбюджетної та госпдоговірної тематики. До керівництва діяльності науково-дослідною роботою студентів були залучені майже всі науково-педагогічні працівники вищої кваліфікації.

У 2007–2011 рр. у II турі Всеукраїнських предметних та фахових олімпіадах брали участь понад 100 студентів. Друге місце у II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни “Українська мова за професійним спрямуванням” посіла студентка 2 курсу факультету української філології та журналістики А.Сіра (2008 р., науковий керівник – доктор філологічних наук, професор Л.М.Марчук).

У 2008 році троє студентів факультету української філології та журналістики стали призерами II етапу Міжнародного конкурсу імені П.Яцика (А.Сімашова, О.Книш, О.Веремєєва, наукові керівники – професор Л.М.Марчук, доцент А.С.Попович). У 2009 році студентка 3 курсу факультету української філології та журналістики А.Сімашова посіла перше місце у загальнонаціональному етапі IX міжнародного конкурсу з української мови імені П.Яцика серед студентів ВНЗ (науковий керівник – кандидат філологічних наук, доц. А.С.Попович).

Дипломом Першого ступеня переможця Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з української мови, літератури та методики їх викладання нагороджена магістрантка факультету української філології та журналістики О.Свирида (науковий керівник – доктор філологічних наук, професор Л.М.Марчук). Магістрантка цього ж факультету Н.Розумяк нагороджена Дипломом II ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт (номінація – гуманітарні науки (українська мова)), який проходив в Уманському державному педагогічному університеті (науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент А.С.Попович).

Студентка 5 курсу факультету корекційної та соціальної педагогіки і психології Т.Докучина нагороджена грамотою за II місце у II турі Всеукраїнських наукових робіт зі спеціальності “Корекційна освіта” (науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор С.П.Миронова).

Дипломом II ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з математичних наук нагороджена магістрантка фізико-математичного факультету Г.Пономаренко (науковий керівник – доктор фізико-математичних наук, професор І.М.Конет).

У рамках відзначення 75-річчя голодомору 1932–1933 рр. в Україні проведено конкурс робіт студентської та учнівської молоді під егідою асоціації “Хліб”, перше місце на якому вибороли студенти педагогічного факультету О.Кулик, Л.Вагуга, В.Стасюк, О.Рибакова (наукові керівники – доценти Б.М.Негода, В.І.Лашко).

Г.Карасьова, студентка 3 курсу педагогічного факультету на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт “Україна в геополітичному просторі” нагороджена Дипломом переможця (науковий керівник – професор М.А.Печенюк). Студенти цього ж факультету І.Виниченко, О.Василевич, О.Омельчишина нагороджені Дипломами переможців I етапу Міжнародного творчого конкурсу, присвяченого 80-річчю письменника Чингіза Айтматова (наукові керівники – доцент Б.М.Негода, асистент Н.С.Лашко).

Оглядом здобутків науково обдарованої молоді університету є “Наукова конференція студентів та магістрантів за підсумками НДР у 2008–2011 н.р.”, в рамках якої працювали 15 секцій, на якій виступили понад 1000 студентів та магістрантів. Кращі наукові розробки студентів і магістрантів університету публікуються у збірнику наукових праць студентів та магістрантів Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Загалом студентами і магістрантами 2007–2011 н.р. було опубліковано близько 3000 наукових статей і тез. Видано друком 55 збірників наукових праць студентів і магістрантів.

За участь у Всеукраїнській студентській науковій конференції було відзначено Дипломом I ступеня студентку факультету іноземної філології – Д.Хохель (Студентські філологічні студії початку ХХІ ст. “Лінгвостилістична парадигма вивчення сучасних європейських мов”) (науковий керівник – доцент М.В.Матковська), яка також взяла участь у Третньому науковому семінарі Школи відкритої свідомості “Різноманіття образів світу: світогляд – мова – політика” (Кельце, Польща).

Студентка 3 курсу педагогічного факультету В.Свинар нагороджена Грамотою (I місце) за кращу доповідь на XII Всеукраїнській науково-практичній конференції “Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість в умовах Європейської інтеграції» (науковий керівник – професор М.А.Печенюк).

19–20 жовтня 2011 року в університеті відбулася Регіональна науково-практична конференція студентів і магістрантів “Наукові досягнення студентів – рідному університету”, присвячена 93-й річниці від дня заснування університету, за результатами якої видано матеріали конференції (Наукові досягнення студентів – рідному університету: матеріали регіональної науково-практичної конференції студентів і магістрантів, присвяченої 93-й річниці від дня засну-

вання Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, 19–20 жовтня 2011 р. / [редкол.: І. М. Конет (голов. ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2011. – 220 с.).

Роботу аспірантів і молодих учених університету відзначено на державному рівні. Так, старший викладач кафедри журналістики О.І.Почапська-Красуцька стала лауреатом премії Кабінету Міністрів України за особливі досягнення молоді у розбудові України у номінації “За наукові досягнення”; аспірант кафедри зарубіжної літератури І.Ю.Голубішко є стипендіатом академічної стипендії Кабінету Міністрів України на 2011–2012 н.р.; доцент кафедри методики викладання фізики та ДТОГ О.М.Семерня виборола стипендію Кабінету Міністрів України для молодих вчених; аспірант кафедри дефектології І.Г.Саранча була фіналістом IV Всеукраїнського молодіжного конкурсу “Новітній інтелект України”.

Певними успіхами відзначалась участь студентів у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт. У 2011 р. 7 наукових робіт студентів переможців університетського туру були удостоєні дипломів: дипломом I ступеня нагороджений студент 5 курсу фізико-математичного факультету О.Толубець (науковий керівник – доктор фізико-математичних наук, професор І.М.Конет) та дипломом III ступеня магістрант цього ж факультету М.Павлюк (науковий керівник – кандидат фізико-математичних наук, доцент Ю.В.Гнатюк); дипломом II ступеня – студентка 1 курсу факультету іноземної філології Р.Невмержицька (науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент А.А.Марчишина); дипломами III ступеня нагороджені студентка 4 курсу факультету фізичної культури А.Бала (науковий керівник – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор Г.А.Єдинак) і студентка 5 курсу факультету психології О.Роман (науковий керівник – кандидат психологічних наук, доцент Н.І.Бігун); заохочувальними дипломами нагороджені студенти 4 курсу факультету української філології З.Кашуба (диплом I ступеня) та Н.Піво (диплом II ступеня), науковий керівник – доктор філологічних наук, професор Л.М.Марчук.

Три студенти стали призерами II туру Всеукраїнської студентської олімпіади: студентка 5 курсу факультету української філології та журналістики О.Остапова (спеціальність “Українська мова та література”, 2 місце); студентка 5 курсу факультету корекційної та соціальної педагогіки і психології Т.Юрчук (спеціальність “Корекційна освіта (за нозологіями)”, 3 місце); студентка 5 курсу факультету іноземної філології М.Літвінець (спеціальність “Російська мова та література”, 3 місце).

З метою стимулювання подальших наукових досліджень молодих вчених в університеті здійснено низку заходів, зокрема, проведення щорічної наукової конференції молодих вчених, присвяченої річниці від дня заснування Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка; опублікування монографій молодих вчених та авторефератів дисертацій аспірантів

і здобувачів (коштом університету); відрядження молодих вчених на наукові конференції, школи, семінари (коштом університету); участь молодих вчених у виконанні держбюджетних науково-дослідних робіт; преміювання аспірантів і здобувачів наукових ступенів у зв'язку із захистом дисертацій і отриманням дипломів кандидатів наук (упродовж року).

Одним із показників наукової роботи університету в цілому та викладачів зокрема є організація й участь у наукових конференціях. Упродовж 2007–2012 рр. у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка проведено понад 170 наукових конференцій різного рівня.

Упродовж 2007–2011 н.р. з ініціативи і на базі університету проведено 69 міжнародних, 47 всеукраїнських, 21 регіональну конференції.

Значний науковий резонанс мали міжнародні наукові конференції: “Інформатизація освіти України: Європейський вимір”, “Сучасні проблеми математичного моделювання, прогнозування та оптимізації”, “Управління якістю підготовки майбутніх вчителів фізики та трудового навчання”, “Актуальні проблеми корекційної педагогіки і психології”, “Мова, культура і соціум у гуманітарній парадигмі”, “Поділля в житті і творчості Юхима Січинського і Володимира Січинського”, всеукраїнські наукові конференції “Модернізація професійно-технічної освіти”, “Дитяча книжка у сучасному освітньому просторі: реалії і перспективи”, “Воєнна історія Поділля та Буковини”, “Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку України в ХХІ ст.”, “Актуальні проблеми психології особистості та міжособистісних взаємин” та ін.

Одержано 27 березня 2012 року

Г.В.Бесарабчук, М.С.Солопчук

VI Всеукраїнська науково-практична конференція “Формування здорового способу життя студентської та учнівської молоді засобами освіти”

Згідно з планом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та планом науково-дослідної роботи факультету фізичної культури й університету на 2012 рік 5–6 жовтня 2012 р. на факультеті фізичної культури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка було проведено VI Всеукраїнську науково-практичну конференцію з міжнародною участю “Формування здорового способу життя студентської та учнівської молоді засобами освіти”. Конференція була проведена відповідно до Угоди про співпрацю спільно з Придністровським державним університетом імені Т.Г. Шевченка, (м. Тираспіль, Придністровська Молдавська республіка).